

KUNSTPREMIER: - Bildet og diplomet skal vi henge opp i akuttmottaket på Sandviken Sykehus, sier seksjonsleder Jarle Johannesse (til høyre), som tok imot prisen sammen med konstituert seksjonsleder Jan Arne Olse. Bildet er malt av kunstneren Roy A. Dahl.

Psykebilen er best

– Kjempemotiverende! Dette er en stor anerkjennelse av jobben vi gjør, sier Jarle Johannessen ved Psykiatrisk ambulanse i Bergen. Sammen med kolleger fikk han Akuttpsykiatriprisen.

Tekst Johan Alvik Foto: Brede Aasen, Jarle Johannessen, Jan Arne Olsen og Johan Alvik

Klokken 14.00, den 18. februar i år, satt Jarle Johannessen og kollegaene spent og ventet på hvem som skulle vinne Akuttpsykiatriprisen. To minutter senere sto de på scenen i en fullsatt sal på Radisson Blu-hotellet i Oslo, og fikk tildelt et bilde laget av kunstneren Roy A. Dahl, diplom og 10 000 kroner. Flere hundre mennesker klappet.

– Det var fantastisk! sier Jarle Johannessen, som er seksjonsleder ved Psykiatrisk ambulanse ved Haukeland universitetssykehus..

Akuttpsykiatriprisen deles ut hvert

år til en person eller gruppe som setter fokus på akuttpsykiatri på en konstruktiv måte. Ambulansetjenesten fikk prisen blant annet fordi de gir mennesker i krise transport på en verdig måte.

– Prisen er en stor motivasjonsfaktor for alle oss som jobber på psykiatriambulansen. Men at vi har klart å få til en så god tjeneste skyldes samarbeidet vi har mellom Akuttmedisinsk seksjon ved ambulansetjenesten, AMK og Psykiatrisk divisjon. I tillegg må jo politiet i Bergen honoreres for utmerket samarbeid, sier Johannessen.

Mange oppdrag

Psykiatrisk ambulanse rykket ut på sitt første oppdrag i mai 2005. Siden den gang har ambulanseteamet vært på mer enn 7000 utrykninger – inkludert 1100 vanlige ambulanseoppdrag.

– Vi har fra ett til 13 oppdrag om dagen, og dekker hele Helse Bergen sitt ansvarsområde. Det vil si 22 kommuner, med rundt 350 000 mennesker. Vi har bare en bil, og de vi ikke rekker å hente, må vanlige ambulanser eller politiet ta seg av, sier Jarle Johannessen.

Psykiatrisk ambulanse er nesten

Fakta

- Psykiatrisk ambulanse-PA i Helse Bergen har ni ansatte, fordelt på seks stillinger.
- Tjenesten ble opprettet 9. mai 2005.
- Ambulansetjenesten skal sørge for at psykisk syke får transport til behandling som er preget av respekt, likeverd og faglighet.
- I perioden 2006 til 2010 hadde ambulansen 6028 oppdrag for å ta seg av psykisk syke, og i tillegg 1111 oppdrag som gjaldt fysisk sykdom eller skade.
- Tjenesten er operativ fra kl. 10 - 21, hele uken. Om natten rykker ordinær ambulanse eller politi ut.

FØRSTE I LANDET: - Psykiatrisk ambulanse i Helse Bergen var den første av sitt slag i Norge. Nå finnes et liknende tilbud i Stavanger, sier seksjonsleder Jarle Johannessen. Bak rattet sitter ambulansesjåfør Tore Ervik.

LÅST FRA UTSIDEN: Alt utstyret er plassert i et rom som kun kan nås fra utsiden av ambulansen.

STØRRE ENN VANLIG: Ambulansen har litt bedre plass innvendig enn vanlige ambulanser.

som andre ambulanser, men ikke helt.

– Bilen er strippet inni. Alt utstyr er innelåst i et rom på utsiden av bilen. Det er gjort for at pasientene ikke skal få tak i skarpe gjenstander som de kan skade seg selv eller andre med, sier Johannessen.

Det eneste som er tilgjengelig inne i ambulansen er oksygen, samt utstyr som skal holde pasienten i ro.

– Vi har belter på pasientstolen, samt håndreimer og fotreimer. Det høres voldsomt ut, men det er sjelden de er i bruk. Bare på 2,5 prosent av våre oppdrag har vi brukt slikt utstyr, og det synes jeg er lite. Men når folk vil ta sitt eget liv ved å hoppe ut av bilen i fart, eller prøver å skade oss, er vi nødt til å stoppe dem, sier Johannessen.

Syv dager i uken

Ambulansen er klar for utrykning hver dag hele året, men ikke om natten. Da tar ordinær ambulanse eller politi seg av oppdragene som Psykiatrisk ambulanse ellers ville tatt hånd om. Johannessen sier det er et stort behov for ambulansen, og han håper at den på sikt vil operere hele døgnet, men foreløpig har den ikke fått penger til det. Ni personer jobber ved ambulansetjenesten. De har forskjellig helsefaglig bakgrunn.

– Vi har ansatt folk som har erfaring fra akuttpsykiatri og har gode personlige egenskaper for å jobbe med mennesker. De får intern opplæring, blant annet i konflikthåndtering, samtaleteknikk og kroppsspråkforståelse. Det er viktig i vårt yrke å kunne «lese»

situasjoner, samt å lære seg å samhandle med andre mennesker i spente situasjoner, sier Johannessen.

– Hva er det mest givende med jobben?

– Det er å hjelpe mennesker i krise. Noen har vært alene i uker eller måneder, og slitt med psykose, depresjon, rus. Kanskje har de tanker om å ta sitt eget liv, og så er det endelig noen som tar kontakt med dem. Det hender at folk slenger seg rundt halsen på oss når vi kommer hjem til dem. De har vært så redd og alene, ikke turt å åpne døren for noen. Knapt fått i seg mat. Da er det godt å kunne ta dem med til et sted hvor de får hjelp, sier Johannessen.

– Hva skal premiepengene brukes til?

– En hyggelig sammenkomst for personalet, som takk for god innsats.

AMBULANSEGGJENGEN: Bak fra venstre: Spesialsykepleier Arjen van Dijk, sykepleier Christian Førsvoll, spl. student Nicholas Ny Pettersen, psykiatrisk sykepleier Ingvild Helle, psykiatrisk sykepleier Jan Arne Olsen, seksjonsleder Jarle Johannessen, ambulansesinspektør Jarle Vikebø. Foran fra venstre: Sykepleier Frode Jensen, sykepleier Bjarte Brurås, psykiatrisk sykepleier Eli Kristin Håheim. Fast personale som ikke var til stede: Vernepleier Solveig Dale Bremnes og sykepleiestudent Kjetil Andersen.

JURYENS BEGRUNNELSE

Styret i Nasjonalt forum for akuttpsykiatri ga følgende begrunnelse for å tildele Psykiatrisk Ambulanse i Helse Bergen Akuttpsykiatriprisen 2011:

Manglende ressurser og uklarhet om ansvar har ført til at mange psykiatriske pasienter har blitt transportert til undersøkelse og behandling av politiet. Mange har opplevd innbringelse av ordensmakten som stigmatiserende og traumatisk.

Psykiatrisk Ambulanse i Bergen ble opprettet i 2005. Etter en fase med utprøvinger av løsninger, egne uniformer og en grå «psykebil», er nå Psykiatrisk Ambulanse en enhet under felles ansvar mellom AMK og Psykiatrisk Divisjon Helse Bergen.

Psykiatrisk Ambulanse berømmes for at den i utprøvningsfasen har vært i dialog med brukere, behandlingenheter, politiet, helsemyndigheter og juridiske myndigheter. Juridiske

og behandlingsfaglige dilemmaer i skjæringspunktet mellom politimyndighet og helsehjelp har blitt problematisert. Det er gjort et betydelig arbeid med å dokumentere egen virksomhet og dette har vært til inspirasjon for andre helseforetak som i noen tilfeller har etablert lignende tjenester.

Brukere og interesseorganisasjoner for pasienter og pårørende opplever at transporten kan skje med verdighet og med lavere grad av opplevd tvang. Politiet beskriver at de i større grad bare involveres når assistanse fra politiet reelt er nødvendig.

Akuttpsykiatriprisen for 2011 tildeles Psykiatrisk Ambulanse i Helse Bergen for deres arbeid med å prøve ut og dokumentere erfaringer med transport av psykisk syke, for å etablere bedre samarbeidsformer mellom ordensmyndighet og helsetjenesten, men mest av alt for å representere et mer verdig og kompetent første møte med og transport av mennesker i krise.